

Solidsamfundsselskabet, d. 9. Januar 1912.

Inden jeg begynder at fremsætte mit Indlæg i Diskussionen, vil jeg bede Selskabet om at undskylde, at jeg læser det op.

Jeg gør det af 2 Grunde.

Den første er, at det er en overordentlig vanskelig Kunst klart og konsekvent i Tale at fremsætte en strategisk Udvikling, saadant lodes at der ikke indløber Uklarhed i Sammenhængen eller Forglemselser. Den anden Grund er den, at jeg ved at oplæse et skrevet Indlæg kan dokumentere, hvad jeg har sagt, i Tilfælde af, at der rettes Angreb imod mig og jeg har det Indtryk, at mange har en stærkt afvigende Opfattelse fra min.

Jeg snakker at ferudakikke den Bemærkning, at jeg har bestræbt mig for nøgtern og lidenskabsløs at behandle Emnet fra et strategisk Standpunkt og ene argumentere paa dette Grundlag i ønsket om at faa Problemet belyst.

Jeg tilføjer, at hvad jeg her vil fremsætte, staar ganske for min egen Regning, og ^{ad} ingen har læst, hvad jeg har skrevet.

Mit Indlæg er følgende:

I det militær-politiske Foredrag, som blev holdt her i Selskabet d. 5 Dec., blev der blandt andet gjort gældende, at Sædvanligheden talte for, at Danmarks Situation under en Krig mellem England og Tyskland (eventuelt allierede med andre Magter) vilde være følgende:

1. Saa længe Tyskland ikke har lidt væsentlige Tab i Nordsee, saa England antages at holde sin Flaade koncentreret i Nordsee og ikke udstrekke sine Operationer til de danske Vænder, men antagelig nøjes med at bevæge disse, ved en Observationslinie tværs over Skagerrak f. Eksempel.

Paa Basis af denne Sædvanlighed hævdedes da, at i Krigens første Phase, hvorved almindelig forstaaes, inden Tyskland har lidt et betydeligt Nederlag i Nordsee, vil Dansk Neutralitet kunne antages betingelsesvis at være forudsigelig paa basis Nordsøens Interesser.

Havde man's forstaaet, at betingelsen var, at Danmark

skønnedes at være i Stand til at imødegaa Neutralitetskrænkelser effektivt og at have Villighed til "loyalt" at gøre dette.

Endvidere:

2. Sæsonart Krigens late Phase er afsluttet med et betydeligt tysk Nederlag i Nordseen, hvilket antages at være den sandsynligste Afslutning, - indtræder der en ny Situation for Danmarks Vedkommende, idet Englands(ev. de allieredes) Operationer nu må antages udvidede til de danske Farvande og Østersøen

I denne Situation - Krigens 2^{Phase} - måtte de England, for at kunne udrette noget, råde over en Basis i de danske Farvande, medens Tyskland - dersom Danmark var i Stand til effektivt at imødegaa en sådan Neutralitetskrænkelser og antages at ville gøre dette loyalt - ikke med Nødvendighed behøvede at sætte sig fast paa dansk Territorium, hvorefter konkluderedes.

Paa Basis heraf vil Danmarks Neutralitet under Krigens 2^{Phase} ikke være forenelig med Englands Interesser, derimod ligeledes under Krigens late Phase sandsynligvis være betingelsesvis forenelig med Tysklands Interesser.

Jeg haaber at have ^{gen}givet Meningen korrekt og skal straks komme tilbage til dette Spørgsmaal.

Paa den næste Mødeaften diskuteredes bl.a. Situationen for Danmarks Vedkommende, naar Neutraliteten blev krænket af den ene eller den anden af de krigsførendes Magter.

Der syntes at gøre sig 2 Opfattelser gældende, saavidt jeg har kunnet forstå.

1. Den første konkluderede i, at Danmark da måtte træffe sit Valg, og der udtaltes et abstrakt formelt Ønske om, at Regeringen måtte have Held til at træffe det rette Valg.

Dette kan formentlig ikke forstås paa anden Maade, end at Danmark ved denne Situationens Indtræden enten kunde slutte sig til England eller til Tyskland, alt eftersom det ene eller det andet Valg måtte synes mest formaalstjenligt henset til Situationen ^{til} det paa gældende Tidspunkt, altsaa ikke en paa For-

haand overvejset og besluttet Optreden, men nærmest en Afventen af, hvilken af de kæmpende Parter, der syntes at ville bringe Sejren hjem, før de at slutte sig til denne.

2. Den anden Opfattelse, der dog ikke - saavidt jeg erindreren kan særlig pointeret frem, men ikke desto mindre kan antages at være tiltraadt af mange Mennesker her i Landet og da faktisk ogsaa er fremsat i militær-politiske Fagskrifter, er den, at Danmark nødvendigvis og som en Selvfølge maa blive dens Fjende, der forsat krenker Danmarks Neutralitet, fordi vi folkeretlig er forpligtede til at imødegaa Neutralitetskrænkelser, og som Følge deraf bliver indirekte tvungne til at alliere os med den anden Modstander.

3. Jeg skal endvidere som Curiosum tilføje, at der, i alt Fald i tidligere Tid, synes at have været Anskuelse - som eksempelvis i Krigsromanen "Lynet" - der gaar ud paa og virkelig tænker sig Muligheden af successivt at kunne og skulle imødegaa Neutralitetskrænkelser med Vaabenmagt, naar saadanne Krænkelser snart tilføjes af den ene og snart af den anden af de krigsførende Magter, og endda mener, at Danmark ikke herved behøver at blive egentlig inddraget i Krigen. Denne Anskuelse var altsaa nærmest parallel med den forsvarsfjendtlige Retning, der vilde nøjes med et Spjelliti og iøvrigt havde Devisen "Helle min Læg".

Der vil næppe være Anledning til at beskæftige sig nærmere med en saa usandsynlig Mulighed som den sidst anførte.

4. Sluttelig nævntes Forsvarsplanen af 1879.

I Anledning af disse forekkelige Udtalelser kan det formentlig synes af Interesse nærmere at diskutere Statens Situation under de omtalte Forhold.

Jeg skal først gøre Forsøg paa at undersøge, hvorvidt det kan anses som rigtigt, at der kan være Sandsynlighed for, at Danmarks Neutralitet, - som fremsat er betingelsesvis forenelig med Tysklands Interesser under begge de første Phaser af Søkrigen.

Hvis jeg erindrer rigtigt, er det blevet udviklet, at Betingelsen for, at den danske Stats Neutralitet var forenelig med Tysklands, var for det første, at Danmarks Neutralitet var absolut paalidelig, - og dernæst at den danske Stat raadede over en Krigsmagt, der satte den i Stand til paa virksom Maade at imødegaa Overgreb (ogsaa) fra Englands Side.

Endelig pointeredes det, at Danmark maatte føre en for-
nuftig Udenrigspolitik, uden at dette nærmere præciseredes, men saaledes, at Konklusionen af den militær-politiske Redegørelse overleedes til hver enkelt Skøn. Præmisserne var dog klart frem satte.

X
Naar man nu ønsker at vurdere Sandsynligheden for, at Tyskland kan være tjent med, at Danmark bevarer sin Neutralitet i den behandlede Krigs 2 Phaser, maa man dette næppe fremtræde klarere i Undersøgelsen, end naar man tænker sig i Tysklands Sted i den angivne Situation.

Med det Kendskab, man i vore Dage har til Tysklands maalbevidste Organisation, kan man næppe fejle ved at antage, at Tysklands Beslutninger overfor Danmark ved det ventede Pres-brud med England forlængst er truffet, klarlagte og omsatte i en Operationsplan.

Esger man nu at tænke sig til Tysklands Resultat af *Jets* Betragtninger angaaende, hvorvidt det bør angribe Danmark eller ej, kan det antages, at følgende Maxime, der er fremført af en berømt preussisk Militærforfatter, vil fremstille sig som en Advarsel for det i hans Aand opdragne tyske Hovedkvarter allerede i samme Øjeblik, Krigen besluttes:

Das Abwarten bis zu besserem Augenblicken setzt voraus, dass wir von der Zukunft dergleichen zu erwarten haben.

Man maa altsaa straks undersøge, om Tyskland er nødsaget til at angribe Danmark, og om det i saa Fald kan være tjent med at vente med at gøre det.

Udviklingens Rækkefølge bliver herefter, hvis Tyskland

venter, Kamp i Nordseen - Danmark neutral, -

Danmark, der ved Fredsbrudet er noget svagt, forstærker sandsynligvis sin Krigsmagt ved fuldstændig Mobilisering og beskytter Hjølland ved alle de Midler, der staar til Raedighed.

Herved er Danmark allerede i Krigens første Phase vanskeliggere (i givet Tilfælde) at tvinge under Tysklands Villie, følgelig synes Tyskland ikke at have vundet noget ved at vente i Krigens første Phase, medmindre et Angreb paa Danmark straks ved Fredsbrudet maatte skønnes at være forbundet med et vevligt Offer af Tid og Kampmidler for Tyskland, sammenlignet med Sandsynligheden af at det overhovedet skulde være nødvendigt at tvinge Danmark ind under Tysklands Villie i denne Krig.

Her ligger vel Spørgsmalets Kerne.

Mange har altsaa som sagt den Opfattelse, at hvis Danmark til enhver Tid er stærk - altsaa ogsaa i Fredstid - saa vil der være Sandsynlighed for, at det undgaar at blive angrebet af Tyskland, hvis Tyskland samtidig anser det for givet, at Danmark vil inddegaa Neutralitetakrænkelser fra Englands Side med al Magt, saaledes at Tyskland ikke skønnede det raadeligt eller nødvendigt at spille Tid og Kræfter paa et Angreb mod Danmark. - Men hvad Støtte er der for denne Betragtning?

Jeg mener imidlertid, at Tyskland strategisk set saa tvinge Danmark under sin Villie, dersom Tyskland anser det for sandsynligt, at det vil blive slået i Nordseen, eller hvis det paa et andet Grundlag anser det for sandsynligt, at England før eller senere vil forsøge paa at trænge ind i Østersøen.

Jeg mener altsaa, at Danmarks Neutralitet overhovedet ikke er forenelig med Tysklands Interesser.

Under Krigens første Phase er Danmark indenfor Tysklands Magtomraade - uden væsentlig Sandsynlighed for, at England kan komme det til Hjælp, da England herved vilde begaa en strategisk Fejl. (Jeg ser her bort fra Muligheden af en uheldig Overrumpling ved Fredsbrudet, der hører ind under 2' Rangs Sandsynligheder.) Et tysk Angreb paa Danmark vil koste mindst ved at

udføres uopheldelig paa samme Tidspunkt som Krig med England besluttes. - Kert efter vil det koste betydeligt mere, - senere, naar Danmark har mobiliseret og faaet Tid til at forberede sig, endnu mere.

I Krigens 2'Phase kommer den engelske Flaade sandaynligvis op i de danske Farvande. Det er almindelig anerkendt, at Tyskland da vil have fortrinlige Betingelser for at kunne hævde Herredømmet i Østersøen ved at sperre Balterne og Sundet. Samtidig erkendes det, at England ikke kan vinde Fodfæste i Østersøen uden at bemægtige sig dansk Søterritorium som Basis. Dette maa Tyskland forhindre. (Preussen og Tyskland har forlangt lært af Frederik den Store, at man bedst "forhindrer" i en saadan Situation ved at komme Modstanderen i Forkøbet). Følgelig maa Tyskland sætte sig faest paa dansk Territorium og tvinge Danmark under sin Villie.

Har Tyskland da endnu til dette Tidspunkt ventet med at tvinge Danmark, vil et Angreb paa Danmark koste endnu mere end før, da den engelske Flaade nu er kommet op og Danmark da har haft endnu mere Tid til at forberede sig.

Danmark er nemlig da kun delvis - og ikke som før alene - indenfor Tysklands Magtomraade. Dersom det lykkes den engelske Flaade at vinde Fodfæste i Østersøen, vil i saa Tilfælde den danske Stat (ganske vist kun den sjællandske Øgruppe) komme udenfor Tysklands Magtomraade.

Kan man da ved en abstrakt - rent strategisk - Overvejelse faa andet som Facit, end at Tyskland kun kan tabe ved at undlade at tvinge Danmark under sin Villie straks fra Krigens første Øieblik?

Det tyske Hovedkvarterets Konklusion maa altsaa logisk set være: samtidig med at Krigen besluttes $\frac{1}{2}$ - og saa vidt muligt, inden Fjendtligheder paabegyndes andetsteds - at tvinge Danmark til Alliance. Dette kan eksempelvis ske ved at lade Germanien overrække et Ultimatum med Tilføjende, at tyske Flaade afdelinger og Transporter er under Opsejling med Sundet og Balterne, samt at de vil faa Ordre til Angreb ved Fristens Udløb).

Til Belysning af Tysklands Chancer ved et saadant Fore-
tagende og dets egen Anskuelse herom vil et andet Citat af
fernevnte Militarforfatter omhandlende Emnet: "Die Überraschung"
have Interesse: "Ist der eine (Gegner) schon durch ein allge-
meines moralisches Übergewicht zum Entscheidigen und Überschnellen
des andern befähigt, so wird er sich der Überraschung mit
sehr Erfolg bedienen können und selbst da gute Früchte ernten,
wo er eigentlich zuschanden werden sollte".

Maalet naas herved med de mindste Tab; den omfattte Risiko
for Fremtiden er fjernet for Tysklands Vedkommende og tilmed
sandsynligvis erstattet af en Alliance: en positiv ikke uvæsent-
lig Fordel.

Er denne strategiske Betragtning rigtig, vil heraf følge,
at Danmarks Neutralitet ^{ikke} angaa betingelsesvis - er foren-
lig med Tysklands Interesser.

Det er jo klart, at Begivenhederne kan forme sig anderle-
des, end Sandsynligheden angiver, og at 2°- og 3°-Rangs Sandsyn-
ligheder kan tænkes at komme frem i late Række og andre Situa-
tionen væsentligt eller fuldstændigt. - Der kan altid komme ufor-
udsete Faktorer ind, ^{og} Faktorer, som kun har ringe Sandsynlig-
hed for at kunne spille ind, kan uventet faa Betydning for
Begivenhedernes Gang. Dette kan i første Række finde Sted, naar
Modstanderen uventet begaar noget væsentligt Fejl. At selv en
fortvivlet Situation herved pludselig kan forbedres i overror-
dentlig Grad, har Historien talrige Eksempler paa. (Napoleon
d. I's Sejre over de Allierede under Invasionen i Februar
1814, da Blücher uforvarende skilte sig fra Schwarzenberg, hvor
ved den schlesiske Armé totalt sprængtes, hvilket atter gav
Anledning til, at de Allierede fornyede deres Fredstilbud, -
- som der [Hort forinden ^{var der} efter Napoleons eget Udsagn ikke var noget
at stille op udover at haabe paa, at Fjenden begik Fejl, hvil-
ket altsaa skete, - og Frederik d. II's Frelse efter Nederlaget
ved Ammersdorf i 1759, da Russerne og Østerrigerne blev usnig,
- er bekendte Eksempler herpaa.) - Selv i Fredstid kan der begaa
mærkelige og tungt vejende strategiske Fejl. Hertil kan exem-

pelvis regnes, at England forholdt sig passiv i 1864, (hvorved Kiel opstod som Krigshavn), og i 1890 byttede Helgoland mod Zanzibar (hvorved Fæstningen og Tilflugtshavnen Helgoland opstod). De geografiske Elementer vejer tungt i Strategien.

Uventede Fejl kan saaledes fremkomme, omend de nu og fremtidig synes ajaldnere, eftersom Studiet af Strategi og Krigshistorie bliver mere almindeligt overalt.

Men der maa i en strategisk Beregning først og fremmest tages Sigte paa det mest sandsynlige - og dermed bør man, saavidt man kan uden herved at skade de Dispositioner, der bør træffes med det sandsynlige for Øje, ogsaa forberede sig paa, at det mindre sandsynlige eller usandsynlige, men dog mulige kan indtræffe.

Denne Beregning har jeg søgt at bygge op alene paa Sandsynligheder, som efter mit Skøn skulde være i de høje Rangs Sandsynligheder. For Oversigtens Skyld skal jeg ganske kort rekapitulere Bevisførelsen:

1. Det er af vidtrækkende Betydning for Tyskland at have tvunget Danmark under sin Villie og at råde over Adgangene til Østersøen, inden disse angribes af England. (Dette kan betragtes som almindelig anerkendt).
2. Dersom Tyskland besejres effektivt i Nordøen, er det sandsynligt, at England vil forsøge at trænge ind i Østersøen. For at kunne gøre dette maa det kunne råde over de danske Farvande i stor Udstrækning. Danmarks Neutralitet kan da ikke tænkes bevarat. (Dette kan ligeledes betragtes som almindelig anerkendt.)
3. Det er sandsynligt, at Tyskland - før eller senere - vil blive effektivt besejret i Nordøen. (Denne Sandsynlighed udtaltes ogsaa her i Selakabet den paagældende Medesøften.)
4. England vil altsaa derefter forsøge at trænge ind i Østersøen.
5. Det er som logisk Følge heraf usandsynligt for Tyskland at

kunne tvinge Danmark under sin Villie.

Dette vil kunne ske med de mindste Ofre af Tid og Kræfter straks ved Fredsbrudet, og vil derfor sandsynligvis ske straks, enten Danmark da er mere eller mindre stærkt, mere eller mindre forberedt, mere eller mindre loyal efter Tysklands Skøn.

Facit er: Tyskland maa straks have Danmark tvunget under sin Villie. Hvilket skulde bevises.

Min Tint ligger ved 1 v2

Holder denne strategiske Sandsynlighedsberegning Stik, vil det udviklede Problem med Neutralitetskrænkelserne allet ikke falde for.

I saa Tilfælde er Danmark enten straks i Krig med Tyskland eller-eventuelt allieret med Tyskland - straks i Krig med England.

Men, som udviklet før, maa man ved Siden af det sandsynlige tillige være forberedt paa det mindre sandsynlige, men dog mulige.

Dette er herefter, at Tyskland af en eller anden Grund begaar den Fejl at lade Danmark i Fred i Krigens 1ste Phase. Eller det kan endvidere tænkes, at Rusland ikke er inddraget i Krig, og at Rusland truer med Krig, dersom Tyskland krænker Danmarks Neutralitet. (Danmark i Tysklands Mægt betyder jo Gæter spens Lækning efter Tysklands Vørgodtbefindende.)

Dette er dog mindre sandsynligt. Det er ofte nok kommet ret utvetydigt frem, at man i Tyskland har tænkt sig at søge Kompensationer i Frankrig for de Tab, England vil tilføje Tyskland. Altsaa vil Frankrig med stor Sandsynlighed blive inddraget i Krig, men det er da ogsaa sandsynligt, at Rusland som Frankrigs Allierede inddrages i Krig. Dermed bortfalder Betydningen af Ruslands Trussel som ovenfor tænkt.

Tilbage bliver Ruslands Magtmidler. Den russiske Østerøst-Flaade er kvantitativt ringe og kvalitativt quantite nægligeable. Den har endvidere ingen Basis, der ligger tilstrækkelig nær ved Kempens Tyngdepunkt - de danske Farvande - den vilde ved et eventuelt Fremstød svæve i Luften og blive knust ved en tysk Flaadeconcentration.

I denne Forbindelse citeres følgende Udtalelse fra en Artikel i "Naval and Military Record" fra Juledagene, benævnet "Sea power in the Baltic": "Germany is not yet, nor can she be within an appreciable period, directly menaced in the Baltic."

Dette synes fuldstændig korrekt, for Tydeligheds Skyld kunde man tilføje, at der ikke er Sandsynlighed for, at den russiske Flaade nogensinde kan faa Betydning, fordi dens Udgangs punkt ligger for langt borte fra Kampens Tyngdepunkt og for excentrisk - den har paa Forhaand taet Spillet, fordi den skal indvinde de strategiske Faktorer: Tid og Afstand.

Den russiske Hær er ikke mere som før koncentreret i Polen, men disloceret med Østerrig og vil faa nok at gøre med Østerrig, Tysklands Allierede, der i de sidste Aar har udviklet sin Hær i meget betydelig Grad.

Følgelig kan man ikke tillægge ovennævnte Antagelse Sandsynlighedens Præg.

Er Tyskland alene i Krig med England (uden Frankrig), vil de Russlands Trudsel neppe have saa stor Virkning. Isvrigt vilde Rusland sandsynligvis overhovedet ikke faa noget at vide, forinden det foreligger som "fait accompli", at Danmark enten er allieret med Tyskland eller slaaet til Jorden og okkuperet.

Men det usandsynlige kan dog tænkes, at Danmarks Neutralitet ikke krænkes i Krigens late Phase.

Jeg fører da Betragtningen videre paa Bæsis heraf.

Danmarks Neutralitet vil da sandsynligvis strake ved Afslutningen af Krigens late Phase - efter Nederlaget i Nordens blive brudt.

Sandsynligvis sker dette da ved, at Tyskland nu tilstiller Danmark et Ultimatum.

Der vil da heller ikke i dette Tilfælde være Tale om egentlige - sekundære - Neutralitetskrænkelser.

Gaar man da videre til det endnu mindre sandsynlige, at dette heller ikke sker, og at Danmarks Neutralitet endnu er ukrænket ved Begyndelsen af Krigens 2'Phase, saa kommer man

endelig til det Punkt, hvor Sandynlighedsberegningen med hvad man kan kalde Visshed angiver, at senest ved Forsøget paa at forcere de danske Gennemsejlingsfarvande vil Danmarks Neutralitet blive krenket og Danmark inddraget i Krigen.

I dette for Danmark gunstigste - nemlig senest indtraffende - Tilfælde, vil altsaa den danske Stats Neutralitet blive krenket i Perioden fra Begyndelsen af Krigens 2'Phase indtil det Tidspunkt, da den engelske Angrebsflaade er naaet til Gennemsejlingsfarvandene.

Hverledes bliver nu Arten af disse Neutralitetskrænkelser, - hvilken af Modstanderne vil først krenke Danmarks Neutralitet-, og hverledes bliver den danske Stats Situation i Tilfælde af en Neutralitetskrænkelser?

Herved er jeg kommet til det andet Punkt, jeg ønskede at berøre, nemlig de ovenfor nævnte Udtalelser fra sidste Høstaften, hvilke Udtalelser konkluderede i et abstrakt udtalt Naab om. "at den danske Regering i saa Fald maatte have Held til at træffe det rette Valg."

I denne Forbindelse vil det være af væsentlig Interesse at citere en nærak Udtalelse omhandlende dette Spørgsmaal, og som tager Sigte paa en omtrent parallel Situation, blot med den Forskel, at det klogelig ikke udtalte Udgangspunkt for Betragtningen var, at Norge er indenfor Englands og udenfor Tysklands Magtomraade.

Den er fremkommet i "Morgenbladet" af 1 og 3 Dec. 1911 og hedder "Paa Krigens Rand" - (Norges Stilling i Sommer af B. V. Nørregaard.)

Citatet, der kun er et kort Uddrag af et Afsnit af Artiklen, lyder som følger:

"Og vi vilde maatte træffe vort Valg. Slik som Begivenhederne kunde have udviklet sig i Sommer, vilde vi, uden at nogen af de 2 Magter maaske oprindeligt havde til Hensigt at krenke vor Neutralitet, ved Omstændighedernes Magt blive tvungne ind i Krigen, uden anden Ret end den at kunne vælge Side.

Det giver os noget at tænke paa.

Det er ikke her Stedet at drøfte, paa hvilken Side vi

skulde stillet os, om jeg end tør pege paa, at vort Valg ikke maa gøres afhængigt af saa tilfældige Omstændigheder, som: hvilken af de 2 Modstandere, der først krænkede Neutralitet, eller hvilken af dem hændelsesvis var den første til at præsentere sit Ultimatum. Man kan visselig gaa ud fra, at vor Regering, som har vist, at den var vaagen ligeoverfor Krigsfarer, ogsaa paa Forhaand havde bestemt sin Holdning, og at denne var baseret udelukkende paa Hensyn til Norges Interesser i Nuet og i Fremtiden, med fuldt Øje for de andre Faktorer paa og udenfor den skandinaviske Halv, som fortjener at tages i Betragtning."

Det var Citatet. (I Parenthes bemærket laa den Gang den tyske Flaade spredt i flere (5) norske Fjorde, og Artiklens Forfatter gjorde beklagende opmærksom paa, at en Del af den norske Flaade laa i Trondhjemsfjorden, hvilket ikke synes at tyde paa, at han personlig følte sig forvissat om, at den norske Regering da havde fuldt Øje for Situationen).

Den i den norske Artikel fremsatte Udtalelse om, at Statens Valg ikke kan gøres afhængigt af saa tilfældige Omstændigheder, som hvilken af de 2 Modstandere der først krænkede Neutraliteten eller først indsender sit Ultimatum, synes jeg rammer Kernen i dette Spørgsmaal, og det synes jeg var værd at præcisere med al Tydelighed.

Indenfor Selskabets 4 Vægge er der endvidere ikke Anledning til at undlade at tilføje, at det rent strategisk set - og hverledes kan man se anderledes under en strategisk Overvejelse - vil være rigtigt at forberede sig paa at være nødsaget til at vælge den Mægt, indenfor hvis Mægtområde Staten befinder sig, naar der ikke er Sandsynlighed for, at dette Mægtområde kan brydes.

Herfra findes neppe anden Undtagelse end den, at den overmægtige Stat stiller Krav, som det i Følge almindelig Opfattelse maa betragtes som urelgt at efterkomme. At inddrage Sympathi - Momenter i en strategisk Overvejelse, der angaar Betingelserne for Statens Eksistens, er farligt, især dersom vedkommende Stat ikke samtidig har bragt eksempelvis Ofre for

at både ^{maa} og opveje dette tilsigtede strategiske Misgreb og i alt Fald ejer en sjalden Karakterstyrke, som - for at nævne et Eksempel - Nederlandenes Befolkning i Kampen med Ludvig d. XIV's Hærs.

Sammenlignes nu den danske Stat med Nederlandene i nevnte Periode, vil det neppe falde svært at indrømme, at en Majoritet paa ca. 5% ved Afstemningen om overhovedet at ville have et Forsvar tyder paa, at der i alt Fald ikke ved det Tidspunkt har været en fast sluttet Opfattelse baaret af Karakterstyrke.

Dette er et strategisk Moment, som maa medtages i den strategiske Beragning. Den førnævnte preussiske Militærforfatter har bl. a. udtalt den berømte Maxime, at Krig er Fortsættelsen af Politik, kun med andre Midler, og at begge Dels er Strategi.

(I sit Værk om Krigen har han hele Kapitler om Strategiens Elementer, bl. a. moraliske: som "Krigsdyder", "Dristighed", "Udholdenhed" etc., og paaviser disses eminente Betydning.)

Det eneste Moment, som formentlig kan tvinge til at afvige fra den strategisk angivne - ved kold Fornuft overvejede - Vej, er naar der stilles væbrende Krav til Nationen eller Krav, der paa Forhaand gør Staten aldeles magtesløs og tilintetgør Souveræniteten. Saa-danne Krav bør en Nation ikke bølge sig for uden Kamp, da den ellers prisgiver sig til den offentlige Foragt og derved opløses i sine Bestanddele uden Udset til atter at kunne ^{re}ise sig som et samlet Hele.

Det vilde være af væsentlig Interesse at undersøge nærmere, hvad der maa anses at høre til slige væbrende eller uantagelige Krav.

At gaa imod sin Sympathi, kan det neppe være. Man maa være forberedt paa i den Henseende at vise Resignation; Indsatsen er jo stor - ofte Statens Existens som uafhængig Stat - maaske endog Existensen som Nation.

At alliere sig med en Modstander, der for kortere Tid si-

den har slået Landet dybe Saar, er heller næppe urelst, men kun i det givne Tilfælde dikteret af Statakløgekab: strategi. Historien har talrige Eksempler herpaa:

1. Staterne i det sydtyske Forbund, der blev haarat medtagne i 1866 af Preussen under Kampen med Østerrig, allierede sig dog straks efter offensivt og defensivt med Preussen og gik i 1870 med Frankrig.

Ja, men Frankrig var Arvefjenden, vil man maaske sige. Det er en Vildfarelse: Frankrig har som Regel været allieret med de sydtyske Stater, det var netop en Del af Frankrige og de franske Kongers Strategi eller, om man vil, Politik -.

Stormagten Østerrig indgik straks efter Krigen 1866 en Alliance med Kongeriget Preussen, tilsyneladende en bitter Ydmygelse for Karl d. Vte og Maria Theresias stolte Rige med Devisen "Østerrig er kaldet til at herske over Verden," en Begivenhed, der i lang Tid følte som Vanærelse i Østerrig, men som gav Østerrig Vejen fri til Kompensationerne paa Balkanhalvøen, altsaa en nøgtern strategisk Beregning.

Den Danmark i 1807 tilføjede Ydmygelse føles ligesom for Frankrige Vedkommende Nederlagene til Søs i Aarhundredets Begyndelse langt fra saa levende som de tabte Provinser, henholdsvis i 1864 og 1871, og endda var der i 1805 før Frankrig kun Tale om Nederlag efter urefuld Kamp i søen Sø, medens i 1807 den danske Flaade ikke kunde komme ud til Kamp, men paa ydmygende Maade blev udleveret paa Grund af Omstændigheder fremkomne ved et indtil da eksempelst Overfald i Fredstid.

Frankrig er endnu en Stormagt. Det har ikke glemt de tabte Provinser og de begaaede Fejl. Det søger at sikre sig alle optænkelige strategiske Fordele og har bragt de tungeste finansielle og personlige Ofre, den moderne Historie kender, i over 40 Aar, i hvilke det har forberedt sig til Krigen. Det staar nu støttet af stærke Alliancer, og dets Kampmidler forstærkes stadigt med saa godt som samstemmig Tilslutning af hele Nationen. Det har strategisk sat "Ræd" til at føre den Politik.

* "....." Frankreich hat sich vorgenommen, den Genius der Welt gewortenen Rache nun in Gesellschaft guter Fräunde vorzunehmen "..... (da Krieg in der Gegenwart" (1909) - Graf von Schlieffen - Chef des gr. Generalstabes der Kaiserlichen Armee.)

Danmark er militært meget svagt, har en strategisk set aldeles enestaaende uheldig Belliggenhed, og hverken krigeriske Egenskaber, Offervillighed eller maalbevidst Sammenhold hos Befolkningen kan med den bedste Villie siges at være tilstede i særlig fremtrædende Grad før Tiden.

Danmark kan derfor ikke som Frankrig tillade sig at basere sin Strategi paa Basis af Nationens Sympathier og Antipathier. Dette vil ikke være Strategi.

Det kan herefter næppe paa Forhaand anses for uforensligt med Danmarks Ære, om det allierer sig med England (jævnfør 1807) eller Tyskland (jævnfør 1864)

Der maa derfor frakendes Sympathi-Bevæggrunde Berettigelse til at være Ledemotiv i en lille og uheldig situeret Stats Politik og Strategi.

Noget andet er, at der maa tages Hensyn til deres Existens og en heraf eventuelt resulterende Indflydelse paa Statsmagtens Politik og Strategi, særlig ved Faren for en Folkestemnings Indflydelse paa Regeringens Holdning og Beslutninger paa kritiske og afgørende Tidspunkter.

Hermed vil jeg foreløbig forlade Sympathi-Momentet som strategisk Element.

Dermed kan Betingelserne i et eventuelt Ultimatum eller Alliancetilbud være uantagelige eller specielt ydmygende altsaa uforenslige med Nationens Ære og Souverainitet - d.v.s. ueulige eller vansrende at efterkomme uden Kamp.

Det maa da blive et Diplomatis og en Regerings Opgave at undgaa, at det straks kommer til den Yderlighed, at der stilles uantagelige Betingelser; - det maa blive Krigsforberedelsens Opgave at klargøre Kampmidlernes Anvendelse saaledes, at Betingelserne kan blive forenslige med Nationens Ære og Sikkerhed og saa gunstige som muligt.

Det vilde næppe kunne anses for en uantagelig Alliancebetingelse, om Tyskland eksempelvis krævede Danmarks Santykke til

at besætte Fyen, Langeland, Sprogø og Kattegatøerne, dels for at være i Stand til at forhindre, at England kunde bemægtige sig disse som Støttepunkter, og for derfra virkeent at kunne hindre Englands Fremskridt, - dels naturligvis ogsaa indirekte som Sikkerhed for, at Danmark ubrødelig holdt fast ved Alliancen, selv om England trængte ind i Østersøen, og den sjællandske Gruppe derved gled ud af Tysklands Magtområde.

Som uantagelige maatte man eksempelvis skønne Betingelser, der gik ud paa at indrømme Københavns Okkupation, - maaske ogsaa en Okkupation af Sjælland i en saadan Udstrækning og med saa stor Magt, at der derved opnåedes stor Overlegenhed over de danske Stridskræfter, saaledes at Statens Souverænitæt faktisk maatte synes ophævet. Dette sidste er dog neppe sandsynligt, hvilket jeg mener at kunne begrunde ved en strategisk Betragtning, som tænkes set fra Tysklands Standpunkt, thi disse Tropper vilde dog svæve i Luften, dersom den engelske Flaade kom op, og dersom det tænkes, at Danmark, der altsaa raadede over København, da vilde eller kunde tvinges til at bryde Alliancen. - Da disse Tropper altsaa ikke vilde være en sikker Garanti, vilde det formentlig være en Fejl at tvinge Danmark til denne Yderlighed. Der er jo endda en væsentlig Garanti i, at Lille Bælt stadig er indenfor tysk Magtområde og Store Bælts Passagens vestlige Kyststrækninger ligeledes.

Isvrigt er der ikke meget at stille op i den Situation, naar man blot har undgaaet ærekronkende Krav. Preussen har selv prøvet det i 1812.

Ved Fredsalutningen i Tilfældet 1807 efter Nederlagene ved Jena afstaa Halvdelen af sit Territorium og Anerkjendte etc.

(i 1806) maatte Preussen ^{også} gaa ind paa ydmygende Betingelser som Fasteættelse af det tilladelige Maximum af udrustede Tropper i en længere Periode, og i 1812 maatte Preussen alliere sig med Frankrig mod Rusland.

Der kan vel være en ikke ringe Sandsynlighed for, at et eventuelt Alliancetilbud fra Tyskland vil blive fremsat under

gunstige Vilkaar for Danmark, især dersom det er lykkedes Danmark at mobilisere i rette Tid og træffe effektive Forholdsregler, saaledes at den danske Stat "kan gøre sig kostbar" under Forhandlingerne, vel at mærke kun for at opnå de bedst mulige Vilkaar og Garantier. Det vil ikke være usandsynligt, at fuld Souverainitet og Integritet tilbydes garanteret af Tyskland. -

Jeg skal om lidt søge at udvikle hvorfor.

I saa Fald maa det synes rigtigt at modtage Alliancen, set fra et strategisk Synspunkt.

Forkastes Tilbudet, er der overvældende Sandsynlighed for, at Danmark bliver slaet til Jorden, og - dersom Tyskland sejrer i den store Krig, vil Danmarks Selvstændighed være forbi og Landet sandsynligvis indlemmet som tysk Rigeland ligesom Elsass-Lothringen eller i heldigste Tilfælde som tysk Forbundsstat. - Hvem kan da hindre det?

Det er farligt at vælge forkert i det Tilfælde. Kongeriget Hannover gjorde det i 1866, blev i Løbet af faa Dage slaet til Jorden og ved Fredsslutningen indlemmet i Preussen, der før Krigen tilbød det Alliance med Garanti for fuld Souverainitet.

Hannover var et aldgammelt Rige. Det welfiske Hus herskede der siden Henrik den store og Henrik Løves Dage i det 12^e Aarhundrede. Det var i Personalunion med England fra 1714, selvstændigt Kongerige fra 1814, og dette Kongehus var det samme som det, der herskede i England, hvilket imidlertid ikke hjalp det ved Fredsslutningen i Prag i 1866.

At lade Danmark følge Forsvarspolitikken fra 1879 under den strategiske Situation i vore Dage, synes jeg vilde være at følge Cyrano de Bergeracs stolte, men farlige Anskuelse, at man ikke bør kæmpe den Kamp, der sikrer Sejren, men at det er langt mere urefaldt at kæmpe, hvor Kampen er haabløs.

(... Que dites-vous. Vous êtes mille? "Je le sais;... Mais on ne se bat pas dans l'espoir du succès -- Non, non - c'est bien plus beau lorsque c'est inutile.".....)

Den eneste Situation, hveri der strategisk set kan tænkes

nogen , omend efter mit Skøn ikke tilstrækkelig Bæretti-
gelse for den danske Stat i at alliere sig med England, er der-
som Tyskland er alaaet i Nordøen og Englands Flaade trængt ind
i Østersøen, saaledes at den sjællandske Øgruppe er udenfor
Tysklands Magtområde. Men hvorledes kan det tænkes, at Danmark
har faaet Lov til at være i Fred indtil Tyskland er kommen i en
saas vanskelig Situation? Og i alt Fald er det klart, at Jylland,
Fyen, Lillebælterne og Langeland da vil være i tysk Magt, og
at England ikke søger at bringe nogen Forandring heri.

Selv om England, - hvad der særlig med Undervandsbaadene
aderne Udvikling for Øje aldeles ikke synes mig sandsynligt -,
skulde foraae at erhverve og bevare Herredømmet i Østersøen, saa
vil Afgørelsen dog ikke kunne fremtvinges herved. Tyskland kan
kun tvinges ved Nederlag til Lands, naar der er Tale om en Krig
af saas vidtrekkende Betydning, og alle Kræfter derfor sættes
ind. At Tysklands Kolonier erobres, og dets Behandling standses,
vil neppe kunne tvings det til Fred.

Afgørelsen vil derfor sandsynligvis komme i Lothringen
og Vogesserne.

Tænkes det Tilfælde, at Danmark er i Alliance med Tysk-
land, og at England trænger ind i Østersøen, vil den sjælland-
ske Øgruppe blive blokeret, den Blokaden i Sundet og et Bom-
bardement af Hovedstaden skal der ikke særlig mange Undervands-
baade til at hindre; deuden kan der til det Tidspunkt være
udlagt talrige Miner og truffet andre Foranstaltninger til at
spærre Sundet for den engelske Flaade. (Eksempelvis Haubitshatte-
rier Nord for Helsingør etc.)

Danmarks Situation vil da neppe være saas ugunstig, som det
ved første Betragtning kunde se ud til. Det maa erindres, at
der i vore Dage og endnu mere i Fremtiden er stærkt dalende
Sandsynlighed for, at England kan bevare Fodfæste i Østersøen.
Englenderne synes selv paa ingen Måde at savne Blik for Under-
vandsbaadsforevarets vidtrekkende Betydning, - hvilket bl. a.
fremgik af den nylig afgaaede "first sea - lord's, Admiral
Vilsons Betænelser for ikke ret lang Tid siden.

Tyskland ræder allerede nu over et betydeligt Antal Under-
vandsbaade og bevilger nærlig 15 Mill. Mk. til dette Vaaben.

Det kan ikke omvendt med Sandsynlighed hævdes, at Anven-
delsen af engelske Undervandsbaade i Østersøen kan forekæffe
England Herredømmet i Østersøen, omend de naturligvis kan tæn-
kes at bidrage væsentlig til at hindre den tyske Flaades Optra-
den. Men Fyen-Langeland-Linien, Sprogø og eventuelt Oms-Agerø
spækkede med Haubitsar fra en af Tysklands to store Beleirings-
parker og Kystbefæstninger, talrige Minespærringer, sunkede
Skibe etc. vil ialtfald i Tysklands Haand behøve Store-bælt,
og Kiøls Nærhed vil være en strategisk Fordel, som vanskelig
kan opvejes. Isvrigt maa det erindres, at de engelske Under-
vandsbaade da vilde være ca. 600 Sømile fra deres Hovedbasis.

Omvendt vil Danmarks Situation og Udsigter, naar det paa
dette Stadium af Krigen tænkes allieret med England, ikke sy-
nes gunstige, snarere meget mørke, dersom Tyskland ikke hendi-
redes til Lands. Dette er der under den nuværende Gruppering af
Størreagterne ikke synderlig Udsigt til, - ialtfald kan det som
anført næppe tænkes at ske ved en anden Medtander end Frankrig.
- Omend det ved store Ofre er lykkedes Frankrig at bringe sin
Krigsmægt op til en betydelig Størrelse og maaske kvalitativt
at nok op paa samme Højde, hvad Mandskabet angaar, saa vides
det dog med temmelig Sikkerhed, at det franske Officerskorps
staar tilbage for det tyske.

Naturligvis ved man ikke, om der kan opstaa en genial Fø-
rer, som det tidligere er sket, men denne Antagelse vilde føre
ud i 2° Rangs Sandsynligheder og kan derfor ikke tages i Be-
trægtning i denne Overvejelse.

Tilbage vil der endnu være at undersøge, hvorvidt der kan
tillægges et engelsk Overtællingsforløb straks ved Fredsbrudet
mellem England og Tyskland Prøget af større Sandsynlighed, samt
om dets Virkning i Tilfælde af, at det virker overraskende som
tilsigtet, kan forandre Situationen i den Grad, at Danmark bør
træffe et andet Valg end her udviklet.

(Det er ofte nok bevist, at der ikke kan være Tale om en overraskende engelsk Landgangs-expedition i større Stil som i 1807.

Der har af og til i England været talt forbløffet om de ældre Slagskibsdivisioner (Majestic - Klassen etc. - nu ev. "King Edward"-Klassen etc.) som en "Baltic-fleet".

Det er isidertid sandsynligt, at Tyskland under truende Forhold vil etablere en fremskuat Rekegnoscering i Kattegat. - "Baltic-fleet" kunde jo ogsaa tænkes at have Kiel som Maal.

En større Flaadeafdeling kan vanskeligt passere Læsø, Anholt den svenske Kyst og Helsingør uobserveret - omend det jo ikke er utænkeligt - dog kommer hertil, at det under truende Forhold fra engelsk Side ^{ogsaa} maa tages i Betragtning, at der vil være danske Rekegnoscerings-skibe at regne med. Det overraskende Moment taber herved væsentlig i Virkning.

Alligevel vil Angrebet kunne tænkes at naa frem til København, inden der er truffet særlige Foranstaltninger.

Hensigten maa da være at tilstille et Ultimatum og samtidig true med Bombardement.

Det gælder da om ikke at give efter, men blot holde ud, til Mørket falder paa. Saa maa nemlig Angriberens større Skibe ud af Sundet af Frygt for Torpedobaadsangreb. Først og fremmest bør under alle brugelige Paaskud Tidsfristen søges forlænget, medens der naturligvis mobiliseres og samtidig Tysklands Alliance søges under gunstige Vilkaar.

Bringes Bombardementstruelsen til Udførelse, maa København finde sig deri. I modsat Fald kan det pearegne at blive bombarderet en Gang til kort efter af den tyske Flaade og saanske tillige fra Landsiden.

Naar Danmark om kort Tid raader over flere Undervandsbatterier, vil Faren for et engelsk Overræplingsforsøg som her anført svinde ned til at blive en 3°- eller 4°-Rangs Sandsynlighed.

Iøvrigt tyder det meget af, hvad der er sivet ud om engelske Flaadedispositioner med Krigen mod Tyskland for Øje, særlig i Flaadetiidskrifter, ikke paa, at England vil risikere meget, men langt snarere har Tendens til at gaa for methodisk tilværks og ikke med den "daring", som man er tilbøjelig til at tro. Et Eksempel herpaa er, at det synes, som om det engelske Admiralitet vil være tilbøjelig til at fraråde Overførselen af Englands Hær (Englands "striking force": de 150.000 Mand) over Kanalen, før den tyske Flaade er slaaet eller indeluttet, hvilket betyder, at dens Virkning vil komme forsent. Det japanske Hovedkvarter maatte bøde haardt i Tid og Kræfter, fordi det manglede Dristighed til straks at landsette Armeen i Port Arthurs Nærhed, inden Russerne altsaa raadede over større Troppemasser, og inden Port Arthurs Befæstningslinie blev udbredt.

Konklusionen synes herefter, at Danmarks Chancer under alle sandsynlige Situationer er fast knyttede til Betingelsen: Alliance med Tyskland. Og da Tysklands Chancer synes vel tjente med at have Danmark som Verbundefølle, maa der synes Sandsynlighed for, at Tyskland ved et Brodsbrud med England straks vil opfordre Danmark til Alliance naturligvis støttet til effektive Trudsler og Midler for at naa sin Mensigt straks.

Til Støtte for hvad jeg har fremsat, skal jeg nu citere en tysk Udtalelse:

Den ved sine forskellige Brochurer og Bladartikler bekendte tidligere Spefficer, Grev von Reventlow, skrev bl. a. i en Artikel, (i Tidsskriftet "Zukunft", Sept. 1906), betitlet "Die Kanalflotte in der Ostsee" følgende angaaende Situationen under en Krig mellem Tyskland og England:

"Für uns kommt speziell Dänemark in Betracht. Die dänischen Gevässer sind leicht zu sperren und ihre Unpassierbarkeit würde uns gestatten, unter allen Umständen unsere ganze Flotte in der Nordsee beisammen zu halten; die Ostseeküsten überhaupt gegen

Jede Angriffsgefahr zu sichern. Da in einem Kriege gegen England
uns aber sicher ein Zwei-Fronten-Krieg zu Wasser droht, ist
die Frage der dänischen Gewässer für Deutschland von grösster
Bedeutung."

"In Kriege könnte der Weg in den dänischen Gewässern durch
Minen, versenkte Fahrzeuge, Torpedoboote, Unterseeboote und
Mittel der Küstenvortheidigung direkt gesperrt werden. Die
Helte und der Sund sind aber dänische Territorialgewässer:
folglich wäre ein Anschluss Dänemarks an Deutschland im Kriege
das Ideal. An einen solchen ist natürlich nicht zu denken, aber
auch nicht daran, dass in dem angenommenen Krieg es Dänemark
gelingen könnte, seine Neutralität unverletzt zu wahren. Dann
würde es sich darum handeln, welche von den beiden kriegführenden
Parteien zuerst kommt. Wir haben den unschätzbaren Vortheil
der grösseren geographischen Nähe und der Kommunikation über
Land voraus; möge es nur im entscheidenden Fall an der nöthigen
Rücksichtslosigkeit nicht fehlen".

"Man halte in Dänemark für das Beste streng neutral zu
bleiben und sich nie in Meinungsverschiedenheiten der europäi-
schen Grossmächte zu mischen; mit allen Nachbarn wolle man in
gutem Einvernehmen leben und mit Deutschland wünsche man eben
so wie mit England offene und unabweidungsfähige Freundschaft. -
Für ein Land wie Dänemark, dessen Inseln die Schlüssel zu den
deutschen Ostseegewässern sind, könnte in einem deutsch-engli-
schen Krieg von gutem Einvernehmen mit allen Nachbarn nun zwar
nicht die Rede sein. Klug und richtig ist aber, wenn Dänemark
sich allen politischen Werbungen gegenüber in Friedenszeiten
auf den... (oben erwähnten) ... Standpunkt stellt."

"Dänische Bundesgenossenschaft oder Ergebenheit, ob ge-
zwungen oder freiwillig, könnte den Einsatz (Englands) erheblich
verringern."

"Die direkten Folgen der Blokade, also hauptsächlich das
Stocken der Einfuhr, würden zunächst nur in höheren Preisen be-
merkbar werden, Deutschland aber nicht zum Friedensschluss
zwingen können; ausserdem würde die Armee jedenfalls nicht

mühsam bleiben, sondern auf dem Festlande die naheliegenden Kompensationen suchen".

"Ein wirklicher Entscheidungskampf würde (für England) keine reine Freude, so lange Deutschland nicht auf dem Lande niedergeschlagen ist."

"Daraus darf man für Deutschland die Schlüsse ziehen: dass beschleunigtes Rüsten zur See nothwendig, in jedem Sinne vortheilhaft ist und die Kriegsgefahr nicht beraufbeschwört; dass die Kriecherei vor den Engländern Deutschland nach aussen hin erniedrigt und keine politischen Vortheile bringt, nach innen ^{in der Einschätzung eigener und fremder Kräfte zur Folge} Unsicherheit und Unklarheit hat. Das alles gilt von der Vertheidigung; jede aktive Politik aber bedarf als Grundlage einer Möglichkeit zu militärischer Offensive."

naturgemäß ikke
Disse Anskuelse kan uden videre anses for ogsaa at være delte af det tyske Søofficerskorps, endogså af den tyske Regering, men de har dog betydelig Interesse, da de synes strategisk rigtige, Og desuden er Grundsynet i disse Anskuelse ialtfald delt af adskillige tyske Militærforfattere. Saaledes udtaler Major von Bruchhausen i 1906 i sin Afhandling "Der kommende Krieg" bl.a. : "Under disse Omstændigheder maa Tyskland overveje, om det ikke - i kritiske Dage - af Selvføholdelsesdrift bør komme England i Forkøbet. Selv om det er en pinlig Tanke, lader den sig ikke afvise."

Det vil fersentlig derefter have Interesse ganske kort at betragte Danmarks Situation i det Tilfælde, jeg betegnede som en 2'Range Sandsynlighed, at Danmarks Neutralitet bevaredes ind i Krigens late, eventuelle 2'Phase, ogat der da kom til at foreligge en Neutralitetskrænkelser, enten fra tysk eller engelsk Side.

Det forekommer mig indlysende, at der - saalange det kan ske - maa gøres, hvad der kan gøres for at undgå, at den danske Stat inddrages i Krig.

Der vilde saaledes ikke være Anledning til at tro, at en uvæsentlig Neutralitetstrænkelse er "causa belli", og at Protest er udelukket. - Ivertimed! - En Kuldfyldning paa dansk Søterritorium er eksempelvis et Tilfælde, der vel vil kunne afvær- ges med en Protest; - ved Overgreb mod Fyens øverrække der ses bekendt skriftlig Protest, - et ^{Ophold} ~~ophold~~ af over 24 Ti- mere Varighed, en Udøvelse af Visitationeretten, en Opankring af mere end 3 Krigsskibe, en Udtagning af Miner, der naar ind paa dansk Søterritorium, en Reparation i Lø af Land etc., be- høver ikke at inddrage Danmark i Krigen.

Formentlig maa Situationen, der, som allerede oftere fremhævet, overhovedet er mindre sandsynlig, blive den, at den proklamerede, upartiske, "loyale" Hovedsag af Neutraliteten i Virkeligheden kun svarer til sit Navn, saavidt Protest virker.

Tvinges Staten til ^{Handling} ~~Handling~~, maa denre, af de ovenfor udviklede, tvingende, strategiske Aarsager bringes til at gaa parallelt med Tysklands Krav og eventuelle Protester.

Tilstiller England paa Grund heraf Danmark et Ultimatum, maa Alliance med Tyskland straks søges paa det bedst opnaelige Grundlag.

Opnaas med Forventning ikke gunstige Garantier, bør de engelske Krav dog ikke imødekommes, selv om Englands Krigserklæring er Følgen. Tysklands Krigserklæring - i Tilfælde af, at Englands Krav følges, - vilse nemlig, som det er forudsagt paavist, være langt farligere, fraset i rent exceptionelle og mindre sandsynlige Situationer.

I denne Forbindelse lyder Haagerconventionens §26 jo nærmest som en Ironi: "En neutral Mægts Udøvelse af de Rettig- heder, der er tillagte den i nærværende Konvention, kan aldrig anses som en lidet venskabelig Handling af den ene eller den anden Krigsførende, som har antaget de paagældende Artikler".

Saa fremt det skulde synes noget ugerligt at proklamere upartisk Neutralitet og alligevel tage Parti, vil det formentlig være tilstrækkeligt at erindre om, at saaledes har Verdens Politik altid været. - Historien har Exempler nok herpaa. Intet er helligt i saa Henseende, ikke engang en Forbundsfallé, naar man selv besvires.

De tyske Staters Forhold i 1815 efter Slaget ved Leipzig er et talende Exempel herpaa.

Selv Alliancetraktater er ikke ukrænkkelige. - Preussen prøvede det ved Freden i Tilsit i 1807, da dets Alliancetraktat med Rusland ganske blev tilsidesat.

Ovenomtalte preussiske Militærforfatter, General Carl von Clausewitz, har om Alliancer udtalt: "Bei Händnissen liegt das Schwerpunkt in der Einheit des Interesses"

(Ud fra denne Betragtning synes det i Parantes bemærket klart, at der ikke er Udsigt for Danmark til at kunne opnå et Forbund med Sverige og Norge eller en af disse Stater, da Interesserne ikke er parallelle, men divergerer.) Endvidere udtalte Clausewitz: " Niemals wird man sehen, dass ein Staat, der in der Sache eines anderen auftritt, diese so ernsthaft nimmt wie seine eigene". . . . .

Dette Faktum belyser Danmarks exceptionelle Situation: England er stærkt interesseret i, at Danmarks Integritet bevares, - Tyskland ikke, - men Danmark maa alligevel strategisk set være nødsaget til, naar det inddrages i Kampen, at alliere sig med Tyskland, da Danmark ved sin Helliggenhed og øvrige Forhold ligger udenfor Tysklands Magtomsraade, uden Sandsynlighed for at dette vil blive brudt.

"Haabet" om, at Tyskland vil stole paa, at Danmark loyalt vil hævde sin Neutralitet overfor England, eventuelt med Vaabenmagt, synes mig ikke vel funderet. I Politik og Strategi støler man kun blindt, naar man ikke kan andet, ellers gærderser man sig ved effektive Tvangsmidler og risikerer ikke mindste Tab af Tid og Kræfter, naar dette ikke af særlige Aarsager

er nødvendigt. Dersom under en Kamp mellem 2 Modstandere den ene Part uden Anledning undlader at benytte sig af et Middel, der staaer til Raadighed, vil den anden Part herved vinde en Fordel. Paa denne Maade opstaar en Vexelvirkning, der fører til maximal og ev. hensynsløs Anvendelse af alle Midler.

At Meningerne i Danmark synes at være stærkt delte om, hvilken Politik og Strategi Staten bør følge, skyldes forskellige Aarsager, bl. a. særlig den, at Landets uheldige strategiske Situation under den nu truende Krig er overordentlig vanskelig at udrede, tildels fordi man paa Forhaand er tilbøjelig til at lægge for megen Vægt paa 2'- og 3'-Rangs Sandsynligheder, af hvilke adskillige dog umægtelig ligger indenfor Mulighedens Ramme. (Gen. v. Clausewitz siger treffende: "Der Krieg ist ein wahres Chamäleon, weil er in jedem konkreten Falle seine Natur etwas ändert.")

Da det formentlig altid maa synes af Interesse, naar en bestemt Vej angives - enten denne nu skønnes rigtig eller ej - at drage Konsekvenserne, skal jeg sluttelig gøre et Forsøg paa at angive positive Forholdsregler paa Basis af det udviklede:

Politik og Strategi:

I Fredstid og saalænge Staten ikke inddrages i Krigen: Havde streng og upartisk Neutralitet og ikke lade sig forlyde om andet. Naar denne krænktes ved, hvad man kunde kalde Neutralitetstrækkelse af sekundær Betydning: da bestræbe sig for at udrette, hvad man kan ved Protester.

Bedsørges Staten til at tage Parti: disponere saaledes, at ikke Tyskland bliver Fienden.

Tilbyder Tyskland Alliance: modtage denne, men paa Vilkaar der garanterer Statens Souverainitet, er ærefulde og overhovedet saa gunstige som muligt.

Særlig bør det have sig for Øje, at Staten ikke ved de truffne Allianceferanstaltninger gøres magtesløs, men beholder Mægtmidler under hele Krigen. Thi kun herved kan der have sig Ud-sigt til en gunstig Position ved Fredsforhandlingerne.

Den sjællandske Øgruppe bør særlig kun være besat af den der koncentrerede danske Styrke, og under et Allianceforsvar af Gennesejlingsfarvandet bør det søges udvirket, at den danske Flåde særlig opererer i Sundet med tilgrænsende Farvande.

En hemmelig Defensivalliance i Fredetid med Tyskland med England bør ikke søges. Herved kompromitteres blot Landets Værdighed til ingen Nytte. Tilbydes den paa særlige gunstige Vilkaar: bør den formentlig modtages, hvis der er Mulighed for Hemmeligholdelsen ~~==~~ thi: tilbyder Tyskland Alliancen, er det sandsynligt, at det er Tegnet paa, at den 11te Time er slaaet, og at Krigen er umiddelbart forestaaende.

Betragtes i denne Forbindelse Hollands og Belgiens Situation, ses det, at begge disse Stater stadig har betonet deres absolutte Neutralitet, - deres Udtalelser er ganske parallelle med de af Forsvarskommissionen i sin Tid udtalte og af den daværende Regering tiltraadte: ikke at ville med i nogen Slags Alliancepolitik, men sætte alt ind paa at bevare Freden og holde sig udenfor Magternes Stridigheder.

Det er klart, andet bør og kan der ikke siges høit, det vilde skade Landet i høj Grad og være yderst farligt, men paa den anden Side er det uomtviseligt, at de nævnte Smaastater ikke selv bestemmer, hvorvidt de inddrages i Krigen. Dette afhænger af den strategiske Situation. Og at være blind herfor og ikke at drage Kønsekvenserne maatte synes uforstaaeligt.

Belgien har garanteret Neutralitet, men tager selv ikke mindste Hensyn hertil, vel vidende, at dette ikke spiller nogen Rolle. Rundt omkring i Danmark er der endnu godtrende Mennesker, der mener, at dette vil være de Vises Sten i Danmarks Forsvarproblem.

De ca. 200 Millioner, der er ofrede paa Antwerpen-Alliancien taler et andet Sprog. Det vil ogsaa erindres, at Belgien var den første Stat, der havde truffet Foranstaltninger til Mobilisering under Marokke-Affæren i 1911.

Holland har en vanskelig Position. Gaar det imod England, naar det er nødt til at tage Parti, saa fælder rimeligvis Kolonierne for den engelske-indiske Mar, eventuelt ved Japans Hjælp, -med passende Vederlag. Gaar det mod Tyskland, risikerer det alt, fordi det er landfast med den Stormagt. Det har derfor for alle Tilfælde Skyld skabt den saakaldte "Festningen Holland" med sterke Forter og Hovedfæstningen Amsterdam, for i givet Tilfælde at have en kraftig Stilling overfor Tyskland, enten det gælder at gaa imod Tyskland eller at erhverve gode Alliancebetingelser.

Idet jeg vender tilbage til Danmarks Politik, skal jeg end videre bemærke, at der formentlig bør søges opretholdt et venskabeligt Forhold til Rusland (i Fredstid altsaa), da Ruslands Interesser er parallelle med Danmarks Integritet, og da et godt Forhold til Rusland kan virke indirekte til, at Tyskland tilbyder Danmark gunstige Alliancevilkaar. Den danske Presses Holdning under den russiske Krig var politisk meget uklog. Pressen synes ikke at have Blik for Betydningen af det strategiske Element, der hedder Afstand.

For at kunne gøre sig "kastbar", d.v. altsaa sige, for at kunne forskaffe sig gunstige Alliancevilkaar med Tyskland, bør Søforsvaret formentlig udvikles saaledes, at Betingelserne for et tysk Landgangsforetagende med den sjællandske Øgruppe gøres saa vanskelige som muligt.

Hertil bidrager i første Række Undervandsbaadene saavel reelt som ogsaa i høj Grad moralsk, (hvilket som anført allerede for lang Tid siden udtaltes af det engelske Admiralitet, (Admiral Wilson) paa Grundlag af de indvundne Erfaringer ved de engelske Undervandsbaadsøvelser.) Undervandsbaadene Betydning er endda senere voxet med Radiotelegrafens Installation. -

I anden Række: Torpedobaadene og det offensive Mineforsvar

I 3' Række: Rygtsædet - (Kystforsvarsskibene) - og det

passive Mineforsvar.

*) Hvorledes Landforsvaret samvirkende bør udvikles, er jeg her ikke kommen ind paa, men Konklusionen kan formentlig drages af de her by ovenfor gjorte Bemærkninger

Til Bevogtning og Forsvar (med dette Formaal) af den
afjællendeke Hgrube synes det formentlig ønskeligt snarest
muligt at kunne rønde over ~~marer~~, men mindst 12 autonome Under-
vandsbaade, heraf 6 til Sundet og ^{Sølle} sydligere Tilgang, 3 i Smø-
landsfarvandet og 3 i Stors-Belt ^(- Sølevandstakt, - 6 var kedre -) samt store Torpsobeholdnin-
ger til disse.

Endelig fremhæves stærkt Nødvendigheden af straks at ud-
ruste Sikringsstyrken - eventuelt mobilisere - naar Situatio-
nen bliver truende. Ved et Brudsbrud mellem England og Tysk-
land bør der straks mobiliseres.

Idet jeg hermed slutter, skal jeg udtale, at jeg vilde
ønske nogen Pris paa, om de af Selskabets Medlemmer, hvis Udtalelser
paa de sidste Medeaftener jeg har berørt, eller andre
vilde gøre mig den Ære at fremsætte deres Commentarer hertil
til Belysning af de forskellige Spørgsmaal.